

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14335 — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0,50

Štev. 133 • Maribor, torek, dne 21. novembra 1939 • Leto XIV

„Za saniranje bolniškega zavarovanja“

O tem vprašanju je objavil v petek, dne 17. t. m. zagrebški »Jugoslovanski Lloyd« članek, kjer govori o njem.

Sanacija bolniškega zavarovanja je potrebna, doseže se z decentralizacijo in omejitvijo dajatev bolnim zavarovancem. To je tenor celega članka, kar je razumljivo, ker list zastopa interese gospodarstvenikov.

Reakcionarno časopisje je vselej takrat jako aktivno, kadar gre za reforme, ki bi razbremenile »gospodarstvenike« na račun onih, za katere so socialne ustanove bistvene važnosti.

Oglejmo si nekoliko številke, ki jih list navaja.

Za bolezensko zavarovanje je bilo lani predpisanih 355.1 milijonov dinarjev na prispevkih. Zaostanki neplačanih prispevkov v celi državi pa znašajo 108.4 milijone dinarjev, to je skoraj eno tretjino predpisanih prispevkov delodajalci niso plačali. Bolniško zavarovanje v celi državi je lani bilo kljub temu aktivno za 2.13 milijonov dinarjev.

Ob uvedbi starostnega zavarovanja je rekel takrat minister socialne politike, da se hoče z uvedbo triodstotnega prispevka za starostno zavarovanje razbremeniti bolniško zavarovanje s tem, da se bo sedanji sedemodstotni prispevek znižal na pet odstotkov. Pojavile so se pa med tem delavske zahteve, da se zniža starostno mejo za rente od 70 na 60 let ter da se tudi za vdove uvedejo rente. Na merodajnih mestih so takrat obljubili, da bodo te reforme uvedli s — prihranki v bolniškem zavarovanju.

Proti upravnim stroškom se člankar ne pritožuje, ker znašajo le 13.62 odstotkov, dočim so znašali v dobro upravljanem zavarovanju na Čehoslovaškem 15 odstotkov.

Bolniško zavarovanje, kolikor je pasivno, si mora izposojevati denar za svoje potrebe iz drugih zavarovalnih skladov, kar seveda ni v redu, ker spravlja zavarovanje le v nevarnost nelikvidnosti.

Tako je dejansko stanje po mnenju navedenega lista.

Logično temu stališču navaja list zahteve po reformah. Eno tretjino dolga na prispevkih, ki so ga delodajalci dolžni plačati, niti ne omenja, niti kaj naj se ukrene proti tej malomarnosti, ki je glavni krivec pasivnosti. Pač pa svetuje, kako naj se izvedejo omejitve v dajatvah v svrhu sanacije.

Omejiti se mora najprej z novelizacijo dajatve ob boleznih nestalnim delavcem, da se ne bodo dogajale zlorabe in je zaradi tega treba uvesti daljše karente za bolezenske dajatve. Tak načrt novele je bil že izdelan 1930, da bi se z njim preprečila kratkodobna obolenja. Denarne podpore naj bi se izplačevale šele po 4., 5., 6. ali celo 7. dnevu obolenja. V nekaterih državah se članom, če so več časa bolni, odrekajo podpore.

Pri nas dobi bolnik hranarino, če je bolan več kot tri dni. Leta 1932. pa je stopil v veljavo obrtni zakon, ki v § 219 določa, da dobi delavec, če je nad 14 dni v delu, za prvi teden obolenja plačo. Bolnik dobi torej hranarino in plačo v prvem tednu boleznih. Zato je tudi naravno, da je število bolnikov, ki so bolni do 6 dni, zelo naraslo. Vsaj šestmesečno zaposlitev bi se moralo zahtevati za to ugodnost.

List zahteva zaradi tega, da se mora uvesti v bolniškem zavarovanju gotova karenta službene dobe, oziroma karenta brez hranarine, po kateri bi bil bol-

Dvanajst Čehov ustreljenih v Pragi

Radi nemirov aretiranih več tisoč ljudi — Češke visoke šole zaprte za tri leta — Med ustreljenimi devet dijakov

Po nemških vesteh je bilo v soboto, dne 18. t. m. razglašeno obsedno stanje v Pragi in raznih drugih krajih Češke.

Poročilo agencije Havas iz Prage z dne 17. novembra pa pravi:

Zaradi čedalje pogostejše ponavljanja čih se sabotažnih dejanj, ki so jih zakrivila slušatelj českih visokih šol, se odreja zapora teh šol za dobo treh let. Pri zadnjih izgredivih v Pragi in drugih českih mestih je bilo 9 Čehov ustreljenih, večje število pa aretiranih. Zaradi agresivnih dejanj proti osebam nemške narodnosti, ki so se končala s smrtnim izidom, so bili danes ustreljeni trije Čehi, med katerimi sta dva policijska uradnika.

Poročilo nemškega tiskovnega urada za inozemstvo

Poročilo nemškega poročevalskega urada z dne 18. novembra se glasi:

Zadnji čas poskuša skupina českih intelektualcev, ki je v zvezi z bivšim prezidentom dr. Benešem, kaliti mir in red v češko-moravskem protektoratu z manjšimi ali večjimi dejanji odpora. Pri tem se je ugotovilo, da se kolovodje te akcije odpora nahajajo tudi na českih visokih šolah. Ker so se 28. oktobra in 15. novembra ti elementi spozabili tako daleč, da so napadli posamezne Nemce tudi fizično, so češke visoke šole zaprte za tri leta. Devet izvršilcev omenjenih dejanj je bilo ustreljenih, večje število udeležencev pa je bilo aretiranih.

Po poročilu United Press je bilo izdano o ustrelitvi českih dijakov v Pragi poročilo, ki pravi med drugim:

Ukrepi so zelo ostri, vendar pa so bili brezpogojno potrebni glede na vojno stanje, v katerem se nahaja Nemčija. Vlada protektorata je bila sporazumna z državnim protektorjem o vseh teh uprepih. Protinemske in protihitlerske demonstracije so ostale omejene izključno na Prago. Razumljivo je, da mlade vročekrvne glave, ki so bile vzgojene po vojni v češkoslovaški ideologiji, ne morejo biti zadovoljne s sedanjim stanjem.

V okoliščinah, ki so tako resne kakor sedaj, pa ni bilo drugega izhoda kakor poizkus upora zatreti brezobzirno z izvršitvijo smrtnih kazni.

Zaradi izgrediv je bilo poslano v Prago veliko vojaško ojačenje, zlasti mnogo motoriziranih zaščitnih oddelkov, ki so pomagali nemški tajni policiji izvršiti aretacije več tisoč ljudi. Preiskava se je vršila tudi pri češki policiji. Telefonske zveze med Prago in Berlinom, kakor tudi z inozemstvom so prekinjene.

nik šele opravičen do materialnih dajatev.

Ta načela sanacijske reforme ne zahtevajo, da vrše vsi, tudi delodajalci, svojo dolžnost v zavarovanju, ampak računajo samo z znižanjem prispevkov in omejitvijo dajatev. Smešna je tudi tendenca decentralizacije, ker ima prav enak namen.

Kako je bilo v nemirnih dneh v Pragi

Associated Press poroča iz Prage o poteku nemirov, ki so se pričeli pred par dnevi v zvezi s pogrebom nekega akademika, ki je bil aretiran dne 28. oktobra od nemške policije.

Že na dan pogreba so nacistični polvojaški oddelki zasedli praške ulice in na vseh važnih križiščih postavili strojnice, obkolili pa so tudi vseučiliška splotja in ustanove. V petek, dne 17. t. m. dopoldne je prišlo do spopadov med češkimi dijaki in nacističnimi SS oddelki. Streljalo se je tudi s strojnicami. SS oddelki so navalili na »Masayrkov kolej«, v katerem so se dijaki zabarikadirali. Prišlo je do bojev na barikadah, ki so zahtevali precej žrtev. Dijaki so seveda podlegli, ker so bili mnogo slabše oboroženi. Nekateri dijaki so pobegnili v »Dom kralja Aleksandra«, kjer so se ponovili isti dogodki, kot v »Masarykovem koleju«. Vendar pa je policija v »Domu kralja Aleksandra« uporabila plin za soljenje in na ta način prisilila dijake k predaji, zato je bilo število žrtev manjše.

50.000 aretacij v protektoratu

Havas poroča iz protektorata, da so zadnje dni aretirali na Češkem in Moravskem okrog 50.000 ljudi. Mnogo aretirancev je bilo prepeljanih v koncentracijsko taborišče v Buchenwald pri Weimarju.

Čehoslovaški boj poroča, da se v koncentracijskem taborišču v Buchenwaldu nahaja tudi okrog 6000 českih znanstvenikov, gospodarstvenikov in drugih uglednih osebnosti, ki so zaprti kot talci.

Okrog 100 mrtvih v Pragi

Dayl Herald« poroča, da je bilo pri demonstracijah v Pragi ubitih okrog 100 ljudi.

Demonstracije tudi po drugod

Čehoslovaški boj poroča, da so se

demonstracije vršile tudi po drugih mestih. Tako v Kladnem, kjer se demonstrirali delavci. Tudi tu je bilo precej žrtev vsled spopadov med demonstranti in nemško policijo. Le v Plznu so potekle demonstracije brez prelivanja krvi, ker je ondotni policijski šef odpo-klical z ulic vso nemško policijo in tudi vse SS oddelke. Ker demonstranti niso nikjer naleteli na oborožen odpor, so dali duška svojemu razpoloženju samo z vzklikanjem.

Češka vlada in zadnji dogodki

Iz nemškega časopisja je posneti, da bo protektor rajha v Pragi zahteval od češke vlade, da podvzame energične ukrepe proti ljudem, ki očitno kažejo svoje nerazpoloženje proti Nemčiji in nemškim oblastim.

Odmev praških dogodkov v inozemstvu

Švicarski listi prinašajo vesti iz Francije, Anglije in Zedinjenih držav, iz katerih se vidi, da so dogodki na Češkem silno odjeknili v vsem inozemstvu, ki jim posveča veliko pozornost. Listi trdijo, da je v vsej javnosti v omenjenih državah zavladalo silno ogorčenje.

Angleška vlada in češko-slovaška vlada v tujini

Emigrantske korespondence iz Anglije poročajo, da angleška vlada še ni priznala nove češkoslovaške vlade dr. Beneša v Londonu iz razloga, ker smatra, da so si sedanjo vlado v Pragi postavili Čehi sami. Sele ako bi ta vlada nehala obstojati, bo tudi Anglija priznala češkoslovaško vlado v tujini.

Dr. Beneš o dogodkih v Pragi

Bivši prezident Češkoslovaške republike je dejal o dogodkih v Pragi, da so slični, kakor za časa svetovne vojne, ko so v Belgijo vdrla Nemci.

Letalski boji

Na zapadnem bojišču zatijeje.

Na francosko-nemškem bojišču je položaj nespremenjen. Opaža se zelo živahno delovanje letal. Nemška letala se pojavljajo nad francoskim ozemljem in tudi nad Severnim morjem ter angleško obalo.

Nad Severnim morjem je več nemških bombnikov napadlo štiri angleške vojne ladje. Bombe niso zadele, pač pa je bilo eno nemško letalo sestreljeno.

Angleško in francosko vojno povelj-

stvo se je odločilo, da bo svoje letalske sile tako kot na kopnem, tudi v zraku podredilo enotnemu poveljstvu.

Neprestano krožijo vesti o pripravah za velik napad nemških bombnikov na Anglijo. Sedaj se zatrjuje tudi, da hoče nemška vlada dobiti dovoljenje belgijske in nizozemske vlade, da bi smeli nemški bombniki leteti preko ozemlja teh dveh držav. Tem vestem pa skoro da ni verjeti.

140 ljudi žrtev mine

Reuter poroča iz Londona, da je nizozemski parnik »Simon Bolivar« v soboto, dne 18. novembra ob zori zadel v bližini angleške obale na mino. Silna eksplozija je povzročila, da je v parniku nastala velika razpoka in se je pričel potapljati. V strašni zmedni ni bilo moč spustiti niti vseh rešilnih čolnov in so ljudje, na ladji je bilo 400 potnikov in 100 mož posadke, kar skakali v morje. Takoj nato je potaplja-

ča se ladje zadela še ob eno mino. Pri tej priliki je eksplozija razdejala ostank ladje in pa tudi par revesalnih čolnov, ki so bili polni potnikov. Ladje, ki so prihitele na pomoč, so rešile, kar se je rešiti dalo. 140 potnikov, mož, žen in otrok, pa je utonilo, kolikor jih ni raznesla eksplozija. Trdi se, da je parnik zadel na nemške mine, ki jih trosijo nemške podmornice po morju.

Svobodne strokovne organizacije proti draginji

Draginja bo najhujše udarila delavce.

Nihče ne more trditi, da pri nas draginja rapidno ne bi naraščala. Vsak, kdor kupuje živila in druge življenjske potrebščine, to sam čuti. Ni kaprica ali zbuhanje in podpihovanje nezadovoljstvi, marveč je to socialna dolžnost, da se pobriha delavstvo za izboljšanje svojih socialnih potreb sploh, zlasti pa, kadar nastopajo izredne razmere, ki so odvisne od močnejših vplivov.

Svobodne strokovne organizacije, kakor izvemo, nameravajo svoje zahteve konkretizirati in jih predložiti na pristojna mesta. To pravico imajo kot organizacije državljanov, na drugi stra-

ni pa postajajo draginjske razmere, ki jih moremo imenovati izredne, javna stvar, javno vprašanje, ki ga mora jemati resno sploh vsa javnost, ne samo delavci in nameščenci, ampak tudi delodajalci in oblasti.

Ni dvoma, da se bo temu naziranju pridružila vsa javnost brez izjeme.

O tem obveščamo našo javnost, da akcijo podpre kakor vedno na vsej črti. O draginji sami pa še izpregovorimo, ko bodo zbrani podrobnejši podatki, ki jih je težko fiksirati, ker prinese vsak dan nova zvišanja cen.

Novi ukrepi proti naraščanju draginje

Popis žita pri trgovcih in v mlinih.

Minister za trgovino in industrijo dr. Andres je izjavil novinarjem, da je vlada razpravljala o sedanjih gospodarskih razmerah in o ukrepih, ki naj jih povzame v zaščito konzumentov. Ugotovljeno je, da se je konjunktura zelo zboljšala za proizvajalce. Radi povišanja cen življenjskih potrebščin nastaja vprašanje zaščite gospodarsko šibkej-

ših slojev, zlasti ker naraščanje cen omogoča špekulacije, ki še bolj poslabšajo položaj konzumentov. Radi tega se bo izvršil popis zalog pšenice in koruze pri trgovcih in v mlinih. Z državnimi posredovalnimi ukrepi se bo skušalo omogočiti proizvajalcu kmetu tako pri žitu kakor tudi pri živini večje koristi.

Borba za Balkan

Glasilu angleške delavske stranke »Daily Herald« ugotavlja važno dejstvo v borbi za vpliv v jugovzhodnih deželah Evrope. To kaže živahna diplomatska akcija. Tri sile, Italija, Jugoslavija in Anglija, posredujejo med Sofijo in Bukarešto, da bi se sporazumeli ter omogočili ustanovitev balkanskega bloka. S tem dejstvom se je izpremenila poli-

tična situacija v toliko, da sta se prej borili za vpliv v teh deželah Anglija in Nemčija, sedaj pa nastaja borba med Italijo in Rusijo in kakor se kaže, so se balkanske dežele postavile na stran Italije. Ustanovitev bloka, ki ga želi Italija, ima vsekakor namen preprečiti ekspanzijo Rusije na Balkanu.

Kaj zahteva Francija od vojne?

Francoski minister za javna dela De Monzie je v sredo govoril po radiu pred angleškimi in francoskimi novinarji. Rekel je, da so danes isti problemi na dnevnem redu, kakor 1914. Takrat so bili Francozi prežeti revanšnega duha, pa 25 letih se pa zavedajo, da gre za mnogo pomembnejšo idejo.

Francija se mora rešiti za vse čase ved-

no ponavljajočih se groženj. Nimamo zahtev, razen miru, varnost in svobode vseh narodov v Evropi. Doživeli smo padec v najhujše barbarstvo. Nam gre za osvoboditev človeškega duha, ne za neke vojne cilje. Ne gre za ustvaritev novega zemljevida, marveč za obnovo svetovnih idealov.

Rumunija ustavila dobavo nafte Nemčiji

Ker so nastale resne težave glede izmenjave rumunsko-nemškega blaga.

je pred dnevi prispela v Bukarešto posebna delegacija z namenom, da uredi to vprašanje, zlasti ker je Rumunija ustavila dobavo nafte Nemčiji. Rumunska vlada se izgovarja, da Nemčiji zaenkrat ne more dobaviti zahtevano količino petroleja, ker sta precejšnje količine petroleja kupili Francija in Anglija in tudi takoj plačali. Rumunija je dobila tudi ponudbe od Anglije in Francije, da ji bosta dobavljali blago po najnižjih cenah, ki ga je na rumunski trg dosedaj pošiljala Nemčija.

Pogajanja med Rusijo in Turčijo bodo obnovljena

Po časopisnih vesteh je baje tuška vlada sprejela ponudbo za pogajanja s Sovjetsko Rusijo, ki se bodo obnovila, vendar se mora o tem turška vlada poprejši sporazumeti z Anglijo in Francijo.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato povsod naj naročnino takoj!

Bivši ruski zunanji minister Litvinov bo po poročilu Havasa imenovan za šefa informativnega oddelka osrednjega komiteja sovjetov.

Dama in po svetu

Skorajšnje občinske volitve napoveduje list »Delo«, ki ga izdaja minister pravde dr. Laza Marković in naglašja, da bodo volitve v narodno skupščino, kakor tudi v občine, tajne. »Delo« je verjetno dobro informirano o tem vprašanju, saj spada izdelava novih volilnih zakonov v resor ministra dr. Laza Markovića.

Nov list »Bosna«, glasilo avtonomističnega pokreta bo pričel ta mesec izhajati v Sarajevu. Muslimani se živahno gibljejo in na številnih sestankih zahtevajo avtonomijo Bosne. Prav tako pa se v Bosni vršijo tudi sestanki Srbov, ki se izrekajo proti avtonomije Bosne.

Na zagrebški univerzi so se minuli četrtek zopet vršile demonstracije, ki so jih baje organizirali frankovci, ki so tudi razobesili razne napise in zastave.

Po 50 para na uro so povišali mezdo nekateri delodajalci v Karlovcu svojim delavcem. Med temi je tudi tamošnja tovarna usnja. Radovedni smo, če bo tudi tvrdka Woschnagg, ki je sorodno podjetje, povišala mezdo svojim delavcem?

Službena pragmatika nameščencev socialnega zavarovanja odobrena. Minister socialne politike in narodnega zdravja dr. Budisavljević je odobril službeni pravilnik nameščencev splošnega socialnega zavarovanja, ki ga je odobrilo ravnateljstvo SUZOR-a že dne 21. decembra 1937. Prednost novega službenega pravilnika je v tem, da se uvede avtomatično napredovanje nameščencev. Službeni pravilnik stopi v veljavo dne 1. januarja 1940. S tem je zaključena dolgaletna borba nameščencev za revizijo službenega pravilnika.

Carinski dohodki so letos za okrog 25 milijonov dinarjev manjši, kakor so bili predvideni v proračunu.

Izvoz praščev iz naše države v Švico je zaenkrat ukinjen, ker dosedanje pošiljke niso bile v skladu z dogovorom. Švica hoče poenostaviti dobavo svinj iz Jugoslavije, šele nato bo izvršila večje nakupe.

1000 vagonov pšenice za Italijo. Te dni je prispel v Split italijanski parnik »Giuseppina«, ki bo natovorjen s pšenico, ki jo je Prizad dobavil Italiji in sicer 1000 vagonov.

Star kovan drobiž bo potegnut iz prometa in sicer poteče rok za 50 dinarske kovance dne 16. februarja, za 20 dinarske kovance pa 16. avgusta 1940 in morajo do tega dne biti zamenjani vsi stari kovanci.

Bolgarija se približuje Balkanski zvezi. Zasedanja stalnega sveta Balkanske zveze se bo baje udeležil tudi delegat Bolgarije kot opazovalec. Politični krogi smatrajo to za velik napredek in je pričakovati, da bo na ta način najprej prišlo do zboljšanja odnosov med Bolgarijo in ostalimi balkanskimi državami, zlasti pa tudi z Rumunijo.

Trgovinska pogajanja med Rumunijo in Italijo so se pričela te dni v Rimu, kjer se nahaja več rumunskih delegatov in gospodarskih strokovnjakov.

Splošno mobilizacijo v Angliji je sklenila angleška vlada. Vpoklicani bodo obvezniki od 35. do 50. leta.

Angleški vojni minister Hore Belisha se nahaja v Franciji, kjer je obiskal tudi vojake na fronti in se udeležil tudi vojaških posvetovanj s poveljniki angleške in francoske armade.

Angleži ne grozijo nevtralnimi državami. — V Londonu zanikajo vesti, ki so se razširile po inozemstvu, da je Anglija zagrozila nevtralnimi državami, da jim bo ukinila kredit, če bodo še nadalje trgovale z Nemčijo.

400 solskih letal je naročila v Anlija v Ameriki. Letala bodo uporabljali za vezbanje angleških letalcev v Kanadi.

25.000 angleških pilotov bodo izvezbali na leto v Kanadi, kjer bodo letalske šole nameščene na 100 letališčih. Za trening bo na razpolago 6000 letal, dobavljenih iz Amerike, stroški vezbanja pa bodo znašali okrog 25 milijonov kanadskih dolarjev na leto.

Belgijska vlada je protestirala pri vojujočih se državah, ker so tuja letala preletela belgijsko ozemlje.

Belgijsko-nemški trgovinski razgovori se bodo po daljši prekinitvi te dni nadaljevali v Bruslju.

Egipt za Anglijo. Predsednik egiptovske vlade je te dni v parlamentu med drugim dejal, da je temelj egiptovske politike sodelovanje z Anglijo in bo Egipt ukrenil vse potrebno v tej vojni sporazumno z Angleško proti nemškimi grožnjam.

Velika norveška tovorna ladja »Arne Njede« je bila po poročilih Havasa potopljena v bližini Orknejskih otokov. Od 40 članov posadke so utonili 4 člani, več mož pa je bilo ranjenih.

2500 letal na mesec bodo po najnovejših vesteh lahko izdelale nemške letalske tovarne. Ker v Zedinjenih državah morejo izdelati na mesec le 1700 letal, poročajo listi, da bo vlada dala posebno subvencijo tovarnam za letala, ker Zedinjene države ne morejo dovoliti, da bi bila nemška produkcija letal večja kakor v USA.

8 Nemcev aretiranih radi špijonaže v Ankari. Po poročilu Reuterja so turške oblasti aretirale 8 Nemcev, ki so se pečali z vohunstvom in razširjali nacistično propagando po Turčiji. Pri aretiranih so našli velike svote denarja v tuji valuti.

Predsednik Ekvadorske republike je od kapi zadel nenadoma umrl, ko se je nahajal na seji vlade.

Med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo je bila po poročilu agencije TAS podpisana pogodba o medsebojni izmenjavi prebivalstva v zasedeni Poljski. Po tej pogodbi se bo v Nemčijo izselilo 150.000 Nemcev z ozemlja, ki ga je zasedla Rusija, z ozemlja zasedenega po Nemčiji pa v Sovjetsko Rusijo okrog 1 milijon Belorusov in Ukrajincev.

»Bremen« v ruski službi. Po angleških vesteh so baje Nemci prodali ladjo »Bremen«, ki se nahaja v Murmansku, Sovjetski Rusiji. Prepis se je izvršil na pogladi trgovinskega dogovora. Sovjetska Rusija namerava baje pričeti z redno plovbom med Murmanskom in New Yorkom. Anglija pa verjetno tega prepisa ne bo priznala, ker na osnovi mednarodnega prava ladje, ki so last vojujočih se držav, ne morejo spremeniti svoje zastave.

Usmrčitev vohunov v Nemčiji. V petek, dne 17. t. m. so v Berlinu justificirali 3 vohune, ki so bili v službi tujih držav.

Nemški trgovski parnik »Gloria«, ki je bil natovorjen s pšenico, je zaplenila angleška mornarica in ga prisilila, da je odpel v neko angleško pristanišče.

Zane Grey:

35

Mož iz gozda

Helen se je zdela ta ježa kot neke vrste težek vstop v nek nov svet, ki ga je morala spoznati in vzljubiti. Borovci so bili veliki, njih skorja rjava in razpokana, njih debla grčava, brez značilne rasti, toda veličastni in lepi. Rastli so posamič, v velikem razmahu drug od drugega. Par pritlikavih borovcev in nekoliko grmičevja je poganjalo okoli debel. Gozdna tla so imela to posebnost, da jih je deloma preraščala srebrnkasta trava, ostalo površino pa je pokrivalo borovo igličevje; na to je najbrž mislil Roy, ko je govoril o prostiračah, nastlanih z igličevjem. Tu in tam je ležal na zemlji podrt orjak, razpadajoč in gnil. Heleni se je zdela čudna tišina, ki je vladala v gozdu in zlasti tudi to, da so konji hodili skoro neslišno, le tu pa tam je počila pod njihovo težo kakšna suha veja ali pa so zadeli s kopiti v kak štor. Ugotovila je tudi, da so bila tla prožna. Prostirače pokrite z igličevjem so se udajale pod konjskimi kopiti, kot gumijaste blazine; čim se je konj prestopil se je prostirača zopet zravnila. Vso pot niso puščali za seboj niti najmanjšega sledu. V resnici bi moral imeti človek oster vid, ako bi bil hotel slediti Daleju skozi ta gozd. To spoznanje je vplivalo na Helen neverjetno tolažilno in prvič odkar so bili na begu, je začutila olajšanje v svojem srcu. Sedaj šele

je opazila del lepote, ki bi jo bila mogla uživati že ves čas, ako bi se bila ta čudovita ježa razvijala pod prijaznejšimi okoliščinami.

Bo je zagledala preveč malada, nebrzdana in življenjsko sveža, da bi se bila brigala za vse te okoliščine. Njo je brigala samo stvarnost. Helen se je pričelo dozdevati, da bi sestra z veseljem pozdravila vsako pustolovščino in prepričana je bila, da je Bo v resnici prava Auchinclosova. Že tri dni je občutila Helen v sebi neko napetost, ki jo doslej ni poznala. V zadnjih par urah je strah prevladal ta njen občutek. Toda, sklepala je, da je morala biti tudi v njej ista kri, kot v njeni sestri, ki je valovila po njenih žilah, hrepeneč po svobodi, da bi se mogla nebrzdano razvneti.

Bo je ljubila delo. Rada je gledala lepe stvari, toda v njenem značaju to ni bilo. Sedaj je pomagala Daleju goniti konje in jih držati, da se niso preveč raztepli. Jahala je dobro in ni kazala še nobenih znakov utrujenosti ali bolečin. Helen je občutila oboje, toda še vedno ne v toliki meri, da bi to vplivalo na njeno zanimanje.

Čudovit gozd brez ptic se ji je zdel nenaraven. Med vsemi živimi stvori je Helen najbolj ljubila ptice, poznala jih je veliko in nektare ja znala tudi oponašati. Tod med temi ponosnimi borovci ni bilo ptic. Pač pa so se pričele prikazovati veverice in po nadaljnji enourni ježi so postale zelo številne. Izmed vseh teh živalic je poznala samo običajno veverico, z belo liso na trebuhu. Vse ostale, od majhnih črnih,

do progatih rdečerjavih in belorepih sivih, so ji bile nekaj popolnoma novega. Izgledale so domače in radovedne. Rdeče so požvižgavale in pihale proti mimo jezdeči karavani; črne so tvegale skok na kakšno varno vejo, raz katere so se potem razgledovale; sive pa se niso brigale za ta vdor tujih bitij v njihov pašaluk.

Enkrat je Dale ustavil svojega konja in z iztegnjeno roko pokazal skozi vejevje. Helen, ki je pogledal v pravcu, kamor ji je bil pokazal, je opazila več sivih srn, ki so stale nešibno na neki jasi in strigle z ušesi. Nudile so divjo in lepo sliko. Nenadoma pa so odskakljale z značilno prožnimi skoki.

Gozd je ostal na splošno raven in odprt, toda tu pa tam je bila njegova redovna formacija pretrgana po jasah in potokih. Proti poldnevu pa je počasi pričel spreminjati svojo lice; Helen si je mislila, da bi bila morala to že poprej opaziti, ako bi bila bolj ostrovidna. Tla so se pričela vzdigovati in drevje je postalo gostejše. Pa še nekaj je ugotovila. Od tega trenutka dalje, odkar so prišli v gozd, ji je postala glava nekam težka in čutila je nek dražljaj v nosu. Misli je, da se je prehladila. Kmalu pa ji glava postala zopet lahka in ugotovila je, da je z močnimi borovimi dišavami nasičeni gozd zadela njene nosnice kot s sladko smolo. Dišalo je tako, da je človeka prevzelo, naravnost premočno. Dozdevalo se ji je, da jo tudi v grlu in pljučih peče.

(Dalje prihodnje.)

Iz naših krajev

ZAGORJE OB SAVI

Poziv odboru za podbijanje draginje. Znano nam je, da je pristojna oblast izdala nalog, da se po vseh občinah formirajo odbori za pobijanje draginje; vendar pri nas o obstoju kakšnega takega odbora nič ne vemo. Zadržali smo »Jutrov« dopisnik objavil dopis o silnem naraščanju draginje v Zagorju. Ta vest pa je naše trgovce silno razburila in je kmalu nato »Jutro« vest popravilo.

... vsekakor pa bi vendarle radi vedeli, če odbor postoji in poimensko poznali člane, ki ga tvorijo.

KRANJ

Prvo je na vrsti delavski časopis!

Ko je treba vsled manjšega zaslužka ali vsled podražitve življenjskih potrebščin temu vzporedno zmanjšati svoje izdatke, potem se mora, ali zmanjšati količina življenjskih potrebščin, ali pa enostavno črtati izdatke, ki za samo življenje niso neobhodno potrebni. Tako dela vsak umen gospodarstvenik, ki mu je na tem, da uravnovesi svoje izdatke z dohodki. Delavec pa, ki živi od samega dela svojih rok, je k takemu gospodarstvu prisiljen. Žal, da ob taki priliki, ko se gre za zmanjšanje izdatkov, večina delavstva zopet pokaže svojo nezavednost s tem, da prvo črta izdatke za delavski časopis. Ne smatrajo vsi za potrebno, da časopis odpovejo, temveč predvsem zaostajajo z naročnino iz zgoraj navedenih razlogov. Upoštevati moramo tu častne izjeme in to take izjeme, ki bi naj bile za vzgled vsem brezbriznim naročnikom. Naj navedemo samo en primer sezonskega delavca, ki želi, da mu uprava ne ustavi lista, če bi eventualno v bližnjem časem se zimskem času — ko predvideva, da bo v najboljšem slučaju le delno zaposlen — za čas enega ali dva tedna ne mogel v naprej plačati naročnine. Koliko pa je na drugi strani stalno zaposlenih naročnikov, ki se zavedajo da je list treba plačati v naprej? Nekateri pa ne čutijo niti te dolžnosti, da bi naročnino poravnali sproti za vsak mesec nazaj in to radi svoje brezbriznosti ali malomarnosti, ali pa z namenom, da bi izkoristili delavski časopis. Po pravici povedano, so nekateri kar v zadregi, če nimajo nobenega izgovora, zakaj ne poravnajo zaostanka na naročnini. Kakor že povedano, se prav, pri teh opaža, da je delavski časopis prvi na vrsti, ko se gre za novo razporeditev izdatkov, ki jih je treba zmanjšati vzporedno z dohodki. Za gostilno, za kino, za radio, za kupovanje mesečnih listov itd. je še vedno denar, ko ga je za delavski časopis že davno zmanjkalo, čeprav je dotični z naročnino v zaostanku. Tukaj so prizadeti tudi vsi tisti, ki delavski časopis ne naročijo z izgovorom, da vsled malega zaslužka ne morejo plačevati naročnine, nasprotno pa vidimo, da prav pri teh izdatkih se ne pokažejo znakov štednje. Kdor se je mudil na večer po tomboli v Kranju, mora priznati, da pijačevanje še vedno cvete. Pravijo, da gre to vse na račun razočaranja. To je nesmiselno, kakor je nesmiselno trdno upanje na srečo, ki se nasmehne le redkim od tisočerihi. Zaveden delavec ne bo nikdar stavil ves up za boljše bodočnost na karto, temveč se zaveda, da je boljše bodočnost treba prioriteti z bojem in to vsemu delovnemu ljudstvu. In če mu je v takem primeru sreča naklonjena, naj smatra to samo za materialni pripomoček v tej borbi, ki v bodočnosti prinese delavstvu največji dobiček. Ponovno pa povdarjamo, da je uspešno sredstvo v tej borbi delavski časopis. Za delavski časopis se mora žrtvovati več, kakor delavstvo žrtvuje danes. Postati mora, ne zadnja, ampak prva potreba pri razporeditvi svojih izdatkov. Poverjeniški odbor našega lista je pred kratkim opozoril z vljudnim dopisom bivše naročnike na plačilo dolga, ki ga imajo še na naročnini — seveda one, ki so zaposleni — ter obenem apeliral, naj se na list ponovno naročijo. Odziv je bil zelo malenkosten, čeprav je njihova dolžnost tako očitna in poleg drugega tudi pravno utemeljena. Nad temi izkoristevalci delavskega časopisa, ki na vsak poziv ostajajo popolnoma gluhi, se upravičeno zgražajo predvsem oni, ki poleg redno plačujoče naročnine prispevajo še za tiskovni sklad. Naloga vseh zavedanih naročnikov je, da se borijo proti vsem izkoristevalcem delavskega časopisa in onim, ki so do njega popolnoma brezbrizni. Na teh poljih je dela več kot dovolj! Tisti pa, ki se smatra, da je povprečno zaveden, bo pomedel vsaj pred svojim pragom.

ČRNA PRI PREVALJAH

»Na noge in agitirajmo za delavski tisk!« Prehitro je minilo poletje, že smo ob koncu jeseni. Čas nas je prehitel in nismo mogli izvršiti vsega začrtanega dela. Da je kulturno delo zaostalo, so krivi zunanji dogodki. Da nadoknadimo zamujeni čas, pojdimo vsi člani in članice našega kulturnega društva »Vzajemnosti« na agitacijo za »Delavsko Politiko« in kdor izmed članstva še ni njen naročnik, si naj šteje v dolžnost, da si jo takoj naroči. Še je čas, kdor še ni naročil knjig »Cankarjeve družbe«, naj jih tudi takoj naroči. Letos izidejo, kot po navadi, za din 20.— 4 lepe knjige, katerim sledi še peta, kdor doplača din 5.— O teh knjigah so izšli že tozadevni prospekti, zato ne bomo še mi tu posebno pisali o njih vsebini. Kdor je član ali članica naših organizacij, mora čitati tudi naš tisk, ker se lahko zgodi, da kateri pri vsej dobri volji ne ve odgovoriti, zakaj je član te ali one organizacije. Takšen član je kot vojak brez puške, ali profesor brez knjig, ali kmet brez pluga. Sodrugi in sodružice! Postanimo vredni nosilci imena pripadnikov socialističnega gibanja.

MARIBOR

Tudi kruh se bo podražil. Radi podražena moke nameravajo pekovski mojstri znižati težo kruha za 5 dkg. Če se bo ta napoved uresničila, bo prizadejan hud udarec našim delavskim družinam, ki morajo računati z vsako paro.

Ze doslej ni bilo v marsikateri delavski družini na razpolago potrebnih sredstev za kruh; s splošnim naraščanjem cen življenjskim potrebščinam, pa bo teh sredstev še mnogo bolj primanjlovalo. Znižanje teže kruhu pomeni seveda podražitev one prehrane, s katero se preživlja večina revnih družin. Podražitev žita in moke je pri nas popolnoma nepotrebna.

S postavitvijo odborov za pobijanje draginje, se seveda ne bo dalo onemogočiti spekulacij, ampak bo treba podvzeti zato bolj učinkovitejša sredstva.

Naraščajoča draginja in upokojeni delavci mestne občine. Silen porast cen življenjskim potrebščinam čutijo danes vsi delavci in nameščenci, prav posebno pa upokojeni z majhno pokojnino. Med te upokojence spadajo v prvi vrsti mestni delavci in vdove po umrlih mestnih uslužbencih, ki dobivajo od din 100 do din 250 pokojnine na mesec. Upokojeni mestne občine, ki stanujejo v mestu, so v toliko na boljšem, ker dobivajo tudi v Ljudski kuhinji hrano, mnogo boljše pa je za one upokojence, ki bivajo daleč izven mesta in se morajo preživljati izključno le s to majhno pokojnino.

Prav bi bilo, da odločujoči činitelji na mestnem magistratu čimprej vzamejo to vprašanje v pretes in primerno povišajo to pokojnino, da si bodo bivši občinski uslužbenci in njih sorodniki mogli nabaviti vsaj najnujnejše življenjske potrebščine.

Tlakovanje Pobrežke ceste med Kralja Petra trgom in Tržaško cesto je bilo te dni dogotovljeno. Žal je bilo tlakovanih le par sto metrov te ceste, ki bi bila nujno potrebna temeljitega popravila vsaj do mestnega pokopališča na Pobrežju. Tlakovalna dela tega koščka Pobrežke ceste je začela mestna občina, ostali del pa spada pod okrajni cestni odbor.

Grabnja dela na cesti Maribor—Fram je pri ponovni licitaciji prevzelo gradbeno podjetje ing. Dedeč v Ljubljani. Stroški za zgraditev te ceste bodo znašali okrog 12 in pol milijona dinarjev. Z gradbenimi deli bodo baje pričeli, čim bo potrjena licitacija.

Železniški promet z Nemčijo postaja zopet normalen. Stroge ukrepe, da so morali minuli četrtek izstopiti vsi potniki iz vlakov v Špilju, je baje povzročil nek atentat.

Izmenjava kaznjencev v moški kaznilnici. — Ko bodo prenešene vse kompetence države na banovino Hrvatsko, bodo po časopisnih vesteh zamenjani tudi kaznjenci v tukajšnji moški kaznilnici, kjer se nahaja več obsojenih Hrvatov, s slovenskimi kaznjenci v Lepoglavi in drugih hrvaških kaznilnicah.

Iz društva mariborskih upokojencev. Revni člani društva, ki so nujno potrebni podpore, se vabijo, da do 1. decembra t. l. vložijo tozadevne prošnje v društveni pisarni v Mariboru, Rotovski trg. Vzorci za te prošnje se dobijo v društveni pisarni; prošnji je priložiti zadnji odrezek nakazane pokojnine. — Odbor.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Predavanje o delavski zaščiti. V nedeljo, dne 26. t. m. se bo vršilo s pričetkom ob pol 10. uri dopoldne v Delavskem domu na Senovem strožno predavanje o delavski zaščiti, pomenu strokovne in kulturne organizacije, delavskega tiska itd. Predavala bosta ss. dr. Reisman in Jelen Adolf iz Maribora. Zveza rudarjev Jugoslavije, podružnica Senovo-Rajhenburg vabi vse rudarje in delavce, da se tega pomembnega predavanja udeleže v čim večjem številu.

SEVNICA OB SAVI

Naša železniška postaja je najmodernejša v naši banovini in celo v državi. Kakor se nam zatrijuje, je tretja po vrstnem redu, ki je dobila kretinice, katere se premikajo z električnimi avtomati. Ti avtomati bodo pričeli funkcionirati koncem tega meseca. Pozneje bodo tako opremo dobile še postaje Zagreb, potem Zidani most in Ljubljana. Nadalje so na naši postaji zgradili tudi obračalnice za lokomotive. Grade pa tudi zaklonišča pred letalskimi in plinskimi napadi.

PEČOVNIK PRI CELJU

Dajte rudarjem pošten zaslužek. V četrtek, dne 16. t. m. se je vršila v obratni pisarni rudnika Pečovnik mezdna razprava, ki pa ni dovedla do nobenega pravega zaključka, ker je podjetje izjavilo, da ne more pristati na nikakšno povišanje mezd delavstvu. Tako postopanje vodstva rudnika je v sedanjih časih dokaj nerazumljivo in vredno vsega obojanja. Prav tako pa tudi ni v interesu družbe »Bohemia«, če v današnjem težkem času trdovratno odklanja res upravičene zahteve svojih rudarjev. Izgleda, da se ta gospoda ni nič naučila iz zadnjih dogodkov, ko iz tega rudnika številni dobri rudarji odšli v Nemčijo. Lačne železce rudarjev se ne da potolažiti samo s frazami, pa če se še tako poskuša odvracati delavstvo od organizacije.

LAŠKO

Gradnja novega mostička pri gostilni Trbovc v Rečici. Letos spomladsi smo v »Delavski Politiki« opomnili na zgradbo novega betonskega mostička na omenjenem mestu. Sedaj gradi občina Sv. Kristof pod županom Lešnikom res ličen betonski mostiček in ne bo več treba vsakoletnih popravil lesenega mostu. Ob tej priliki smo se prepričali, da je župan Lešnik res pravilno razumel našo objektivno kritiko, da se bo takoj ukrenilo na zgradbo novega mostička.

Pekovski pomočniki ugotavljajo, kako se izvaja kolektivna pogodba

V nedeljo, dne 19. novembra t. l. dopoldne se je vršil v gostilni »Pri zlatem konju« članski sestanek podružnice »Zveze življenjskih delavcev Jugoslavije«, ki je bil dobro obiskan. Glavni namen sestanka je bil ugotoviti, kako se izvaja določbe kolektivne pogodbe, ki je bila pred kratkim sklenjena. Predsedstvo je vodil s. Plohl, o izvajanju kolektivne pogodbe je poročal s. Zidanšek, ki je nato pozval zaupnike vseh pekarn v Mariboru in bližnji okolici, da so podali izjave o izvajanju oz. kršitvi kolektivne pogodbe. Ugotovilo se je, da 28 pekarn točno izvaja določbe sklenjene kolektivne pogodbe, 14 le deloma, nekaj majhnih pekarn pa se sploh ne ozira na pogodbo ter jo krši v vseh točkah. Vsi ti pekovski mojstri bodo poklicani vsled tega pred paritetno komisijo, ki ima skrbeti za točno izvajanje pogodbe. O pomenu kolektivne pogodbe sta govorila ss. Čeh Alojz in Bašič iz Zagreba. Sestanek je bil zaključen opoldne. Pokazal je, da pekovski pomočniki budno pazijo nad tem, da preprečijo kršenje svojih pravic.

Prva čajanka mariborske »Vzajemnosti«, katero so priredili v nedeljo mladi člani tukajšnje podružnice, je nad vse pričakovanje dobro uspela. Zabave in družabnosti je bilo obilo, sodružice v »kuhinja« so se izkazale izvrstne v svojem novem poklicu, prav tako so bile marljive donašalke čaja pa tudi ostali sodrugi, ki so imeli kak opredek. Mandolinski orkester »Vzajemnosti« je neumorno sviral, za kar je bil priznanje in pohvalo. Trije člani dramatskega odseka pa so zapeli posrečene kuplete iz življenja tukajšnje podružnice. Prireditelj je popolnoma dosegla svoj namen; obilen obisk nam je dokazal, da si naše članstvo želi vsaj enkrat mesečno v zimskih dnevih slične prireditve, na kateri se nudi najboljše prilika, da se člani med seboj dodobra sprijateljijo.

Škarlatinka razsaja v zadnjem času v našem mestu in je obolelo veliko število otrok, ki se nahajajo v izolirnici tukajšnje splošne bolnice.

Trebuš si je prerezal. V Sv. Rupertu v Slov. gorah je mlad posestnik Zorec Franc izvršil samomor na ta način, da si je prerezal trebuh. Samomor je izvršil najbrže radi družinskih razmer, ker je bil baje alkoholik.

Kolesarji, pazite na svoja kolesa. Tatovi koles postajajo vedno bolj predrzni. Minuli petek so v Mariboru in bližnji okolici zopet ukradli štiri kolesa. Večina tatvin se zgodi na ta način, da kolesarji pustijo često samo za trenutek kolo, ko gredo po opravkih, takšno priliko pa izrabijo spretni tatovi in odpeljejo ukradena kolesa.

Napad na pismonošo. Pismonošo Franca Marčiča je v Orehovi vasi napadel nek neznanec, ki mu je na levi roki prerezal žile. Skrivnostni napad sedaj raziskuje oblast.

Repertoar Narodnega gledališča: Ponedeljek, 20. novembra: zaprti, Torek, 21. novembra ob 20. uri: »Himavci«. Red A. Sreda, 22. novembra: zaprti. (Gostovanje v Celju). Četrtek, 23. novembra ob 20. uri: »Neopravičena ura«. — Red B.

STUDENCI PRI MARIBORU

Studenčani in davčne položnice.

Občinska uprava v Studencih je v preteklih dneh dobila za dostavljanje od davčne uprave okrog 1000 davčnih obvestil in položnic. Gre za obračune davčnih predpisov za leto 1939. Nekateri so silno ozlovoljeni zaradi visokih predpisov. Nekateri valijo krivdo na občino. Resnica pa je, da dobi država 100 odstotkov, banovina 95 odstotkov, sreski odbor 21 odstotkov, občina pa le 63 odstotkov in kmetijski odbor 5 odstotkov davčnega predpisa. Torej občina razmeroma malo, dasi skuša občanom največ nuditi. Vsako drugo tolmačenje davčnih predpisov je netočno. Občina Studenci bi morala od davčne uprave dobiti približno din 150.000 na zaostalih davkih, ki jih davčna oblast ni mogla iztirjati. Vsak pa, ki misli, da mu davek ni pravilno odmerjen, ima možnost, da si poišče svojo pravico, ki mu jo daje zakon. Za informacije so pa radevolje na razpolago tudi gg. davčni uradniki.

CELJE

Celjsko gledališče. Sreda, 22. novembra ob 20. uri: »Neopravičena ura«. Gostovanje mariborskega gledališča.

PTUJ

Brezposelno delavstvo in njegove težke brige. Ko je tukajšnje podjetje Pirih radi pomanjkanja dela odpustilo 45—50 delavcev, so nekateri neredno ali sploh ne dobili podpore od Borze dela v Mariboru. Krivda tiči deloma v poslovanju nekaterih občin, deloma pri Borzi dela. Nekateri občine so namreč predolge odlašale z odpošiljanjem delavskih knjižic, kar je povzročilo nered in nezadovoljstvo med delavstvom. Uveljaviti se mora načelo, da kdor plačuje prispevke, ima pravico do podpore v slučaju brezposelnosti. Delavci, ki so bili brezposelni 8 tednov, so dobili podporo komaj za dva tedna, klub temu, da so plačevali prispevke. V času trajanja brezposelnosti so se delavci po večini zadolžili. Sedaj, ko so bili nekateri poklicani zopet na delo, so ponovno razočarani radi draginje, ki narašča iz dneva v dan. Tako je delavec vedno udarjen. In vendar ni treba, da bi bilo tako. — Eden izmed prizadetih.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Predavanje o obrambi pred vojnimi plini bo v torek, dne 21. novembra ob pol 8. uri zvečer v kino dvorani na Pobrežju. Predava prof. g. Modic. Pridite!

Anketa o delu v delavskih zbornicah

V delavskih zbornicah poslujejo že par mesecev delavski odbori uprave,

ki ne izhajajo iz vrst svobodnih delavskih strokovnih organizacij in organizacij. Ob prevzemu so grozili z razkrinkanjem prejšnjega poslovanja legalnih uprav. Iz grožnje se ni rodila niti miška. Delovanje novih uprav je pa za delavske organizacije neznanka vsaj v glavnem. Zaraditega zahtevajo svobodne strokovne organizacije, da se skliče anketa delavskih organizacij, ki naj razpravlja o sedanjem delu delavskih zbornic.

Razno

Hrvati dobe zopet kardinala. Papež skliče 11. decembra tajni konzistorij. Verjetno postane takrat zagrebški nadškof dr. Stepinac zaradi zaslug kardinal.

Nov protiletalski top, ki ustrelil 140 krat v minuti je baje izdelala neka tvornica na Švedskem.

Prebivalstvo Rima je narastlo na 1.322.000 prebivalcev.

657.000 funtov šterlingov znaša dosedanja zbirka Rdečega križa v Angliji.

Nova ležišča zlata so odkrili v Georgiji v Zedinjenih državah. Vsa zemlja v tej pokrajini, in tudi ležišča zlata so privatna last.

Na Poljskem uveden kuluk. Nemški guverner na Poljskem je odredil obvezno delo (kuluk) za vse Poljake.

Kako se godi angleškim vojakom v Franciji?

V švicarskem dnevniku »Volksstimme« bere mo: Angleškim vojakom v Franciji se godi dobro. Vsak prostak dobi na dan 18 francoskih frankov plače, angleški generalštab si pa prizadeva, da napravi vsakemu Angležu na fronti življenje kolikor mogoče udobno. Vojaki dobivajo vsak dan čaj in šunko, značna pošta jim pa dnevno dostavlja na fronto časopise. Posebna ustanova angleškega kralja preskrbuje vojaštvo s cigaretami, ženska društva pa pošiljajo tople rokavice, nogavice in razne slaščice. Pred kratkim so začeli za fronto tudi s kino-predstavami. Seveda imajo tudi francoski vojaki lastne kinematografe, toda filmi, ki jih gledajo angleški vojaki, so najnovejši komadi angleške ter ameriški produkcije.

Preselitev Judov iz vse Nemčije v okraj Lublin na Poljskem je v teku. Gre za preselitev 500.000 Judov. Okraj Lublin meri nekaj preko 31 tisoč kvadratnih kilometrov. V tem okraju je bilo doslej naseljenih 2.109.000 Poljakov, 259.000 Judov in 15.900 Nemcev.

Naše predavanje v Kočevju

Čprav imajo naši predavatelji »Delavske Politike« precej dolgo pot iz Maribora v Kočevje, saj traja vožnja z osebnim vlakom skoraj polnih 8 ur, so vendar zadnja leta stalni gosti naših delovnih ljudi v Kočevju. In vsikdar je udeležba na teh predavanjih izredno lepa in še lepše razpoloženje naših sodrugov in sodružic med predavanjem.

Tako je bilo tudi preteklo nedeljo, razlika je bila le v tem, da to pot enkrat predavatelja nista prišla v dežju in nalivu, ampak v dokaj lepem, jesenskem vremenu in ko se je tudi za, poslenost vsaj pri rudarjih zopet zboljšala.

Ker je bilo med delavstvom vsesplošno zanimanje za to predavanje o delavski zaščiti, so naši sodrugji najeli večjo dvorano hotela »Trste«, ki se je sicer s tudi tu običajno zamudno do začetka predavanja napolnila z rudarji, lesnimi delavci in tekstilci.

Predavanje je otvoril s. Jagodič, ker žal leži predsednik ZRJ s. Höglar bolan, naš poverjenik s. Jenko pa je bil ravno to nedeljo zaposlen.

Predavala sta ss. dr. A. Reisman in urednik Viktor Eržen iz Maribora o vprašanih socialne zaščite, o katerih se ravno dandanes razpravlja v javnosti in tudi pri delodajalcih, ki bi radi po vzgledu uspehov rudarskih milijonarjev, odpravili še ostalo za delavstvo skromno zaščito mezde v bolezni, katero daje § 219 obrtnega zakona.

Navzoči so razumeli, da se je treba za vse pravice, zlasti tudi za obstoječe socialne zakone, kot tudi za poboljšanje mezde vsled rastoče druginje boriti in da je ta borba uspešna le tedaj, če bodo v boju vsi, to je do zadnjega organizirani in pa zadostno izobraženi. Izobrazbo pa si more dandanes delavec dobiti najlažje v svojem časopisu, in sicer v takem, ki res do sledno brani delavske koristi, kot je naša »Delavska Politika«.

Na živih primerih iz vsakdanjega življenja delavcev sta predavatelja razlagala še druge delavske zakone in sicer v tako poljudni obliki, da jih je lahko res vsakdo razumel in so bili tudi vsi zelo zadovoljni z dopoldanskim predavateljskim tečajem.

Prijavilo se je 11 novih naročnikov »Delavske Politike«, s. Verdeber pa je še nabral din 23 za tiskovni sklad »Delavske Politike«, ki si mora tudi na ta način pomagati v teh težkih časih, ker

si mora delavstvo svoje orožje za obrambo, svoj list, vzdrževati le z lastnimi prispevki.

Kakor povsod drugod, so si tudi naši sodrugji v Kočevju in njih sodružice želele, da bi predavatelja kljub veliki oddaljenosti čimprej zopet prišla med nje. Takšna predavanja so za naše sicer tako zapuščene delavce v Kočevju svetli prazniki.

Kako je na Dunaju?

Potnik pripoveduje:

Človek, ki se sedaj napoti po opravih čez mejo, mora biti pripravljen na to, da prihaja v državo, ki se nahaja v vojni in da je s tem združena cela vrsta ukrepov, ki jih pri nas, kjer živimo v nevtralnem zatišju, ne poznamo.

Takoj ko prideš preko meje, ti ponudijo v vlaku karto za kruh in meso, ker brez teh dveh rekvizitov ne moreš dobiti v Nemčiji v nobeni restavraciji in v nobenem hotelu kaj za pod zobe, razen krompirja, zelja in še par poljskih pridelkov.

Na Dunaju, tako nam pripoveduje naš znanec, je najprej poiskal svojega sorodnika in se nastanil pri njem. Z njim sta šla tudi nekoliko po Dunaju. Vojna in izredne razmere so utisnile tudi temu nekoč tako živahnemu mestu svoj pečat. Kdor je videl Dunaj nekoč in sedaj, se težko znajde. Gredoč po najlepših ulicah, opaziš celo vrsto zaprtih lokalov in na njih izobešene tablice, da so za oddati, ker je lastnik najbrže žid, moral likvidirati, namestnika, ki bi bil prevzel obrat, pa ni bilo, oz. se je našel, toda v izrednih razmerah ni mogel več uspevati.

Kakor v svetovni vojni, tako imajo tudi še sedaj v gostilnah takozvani »Stammgäste« svoje privilegije. Seveda je sedaj mnogo, mnogo strožje kot pa je bilo v rajni Avstriji za časa vojne. Gostilničarji oz. restavracijski smejo prodajati hrano samo na odrezke, zlasti vse ono, kar je v zvezi z mesom. Ako si posebno dobro znan, ali takozvani »Stammgast«, pa razodeneš gostilničarju, da si hudo lačen, potem ti na skrivaj pomigne. Ti se napraviš tako, kot da se ti nekam mudi, greš iz sobe in se zmuzneš v kuhinjo, kjer nekje za zapečkom, koder te nikdo ne more opaziti, poješ nekaj, kar je guljažu podobno. Ako pa nisi znan z gostilničarjem, potem ti brez karte ne bo serviral drugega kot kašnato zelje, toda nezabljeno, ker za mast je treba dati odrezek nakaznice. Videl sem ljudi, ki so pojedli na en mah štiri porcije tega kašnatega zelja. — V kavarnah ni kave in tudi ne mleka, čaj pa — podoben ruskemu.

Za živila se je treba potruditi. Gospodinje gredo že zgodaj na tne. S seboj imajo celo vrsto nakaznic. Nastavljajo se pred trgovina-

mi in čakajo, dokler pridejo na vrsto. Predno dobiš, kar rabiš, je ura že davno poldne.

Zvečer je Dunaj v temi in ni pametno laziti okrog. Baš tisto noč, ko sem bil na Dunaju, je eksplodiral pekleni stroj v monakovski pivovarniški pivnici. Pozno ponoči je tajna policija prišla v hotele in prenočišča. Vsi tuji, ki so tisto noč prenočevali v hotelih, so morali na policijo k zaslišanju. Tu ni pomagal noben izgovor ali protest. Kakor sem zvedel, niso nikogar pridržali. Ljudje, ki so doživeli tisto noč na Dunaju, se jo bodo pa vseeno spominjali.

Judje so zelo, zelo udarjeni. Izločeni so iz vsega javnega življenja, v kolikor niso »wirtschaftlich notwendig«. To velja zlasti za tiste, ki imajo svoja podjetja oz. podružnice v inozemstvu. Imenujejo jih tudi »Devisen-Juden«. V kolikor so imeli udobnejša stanovanja v kakšnih arijskih hišah, so se morali preseliti v manjša in če le mogoče v židovske hiše. Vsak tak Jud, ako ima še količjak denarja, mora vzdrževati poleg sebe vsaj še enega sovornika, ki je brez sredstev. Z njim mora deliti tudi stanovanje in, oz. sobo.

Šele tak sprehod v inozemstvo te pouči, da je vojna vendarle huda reč. Práv na meji se mi je zgodilo pa še to-le: V Špilju sem imel zadnji pregled mojih papirjev. Bili so v redu, tajni agent Gestapa mi jih je vrnil zigosane in odšel. Komaj sem spravil papirje, je prišel v oddelek nek drug mož. Sodel sem, da je postrežček. Toda izkazal se je kot organ policije, o kateri sem že slišal, da nazirja Gestapo. Se enkrat sem moral pokazati papirje. Sedaj pa sem bil naenkrat sumljiv. Tajni je hotel vedeti, zakaj se na Dunaju nisem javil policiji, ker sem eno noč prenočil pri svojem sorodniku. Pojasnil sem zadevo, toda skoro je izgledalo, da se ne bom odpeljal z istim vlakom. Mogoče je bila moja zunanost vendarle zaupanja vzbujajoča, kajti po krajšem govorjenju sem in tja, sem dobil svoj potni list nazaj in vlak je potegnil...

Nazaj grede sem se vozil skozi Gradec. Na peronu ponuja prodajalec hrenovke. Toda ko hočem kupiti, prime škarje in pravi, da mu moram dati mesno nakaznico, sicer mi ne more postreči.

Delavski pravni svetovalec

Dopust železniškega delavca (Hrastnik)

Vprašanje: Že dolgo let sem v službi pri železnici, pa me svoj čas niso hoteli sprejeti v pokojninski fond, češ, da sem prestar, dočim so me sedaj naknadno sprejeli. Ali imam pravico do dopusta, ki mi ga železniška uprava odklanja?

Odgovor: Po členu 90 pravilnika o delavcih državnih prometnih ustanov imajo pravico do dopusta stalni delavci in sicer če so do deset let nepretrgano zaposleni pri železnici, do 10-dnevnega dopusta, če so zaposleni od 10 do 20 let do 15-dnevnega, če pa so zaposleni preko 20 let do 20-dnevnega. Za časa dopusta morajo dobiti pripadajočo dnevnicu za delovne dni. Ako ste stalen delavec, imate torej pravico do dopusta in je po našem mnenju računati za dopust vso dobo Vaše nepretrgane zaposlitve pri železnici in ne morda samo oni čas, odkar ste stalen delavec.

Mezda za orožne vaje

Vprašanje: Bil sem zaposlen pri šumski upravi več kot eno leto, ko so me pozvali na orožne vaje za 4 tedne. Ali lahko zahtevam mezdo za čas orožnih vaj?

Odgovor: Kakor delavci, zaposleni pri drugih podjetjih, lahko tudi delavci, zaposleni pri šumski upravi, zahtevajo za čas orožnih vaj mezdo za največ štiri tedne, če so bili pri podjetju zaposleni za najmanj eno leto, če pa so bili zaposleni manj kot eno leto, imajo pravico do mejde za en teden po § 219 obrtnega zakona.

Občinska pot

Vprašanje: Sosed, ki si je popravil hišo, je odložil nekaj kamena na rob občinske ceste, tako da je bilo polovico kamena na njegovem svetu, približno polovico pa na občinski cesti. Ker je bila radi tega ovirana vožnja po občinski cesti, sem soseda opomnil, naj svoje kamene odstrani od tam. Sosed mojemu pozivu ni ugodil ter sem zato tisti del sosedovega kamena, ki je ležalo na občinski cesti,

odpeljal in z njim posipal bližnji del občinske ceste, ki je že bil takega popravila potreben. Sosed pa sedaj po svojem advokatu zahteva, da zvozm tisto kamenje nazaj na prejšnje mesto ter da povrnem njegove pravdne stroške. Ali sem dolžan temu ugoditi?

Odgovor: Sosed je ostal lastnik svojega kamena kljub temu, da je del tega odložil na občinsko cesto. Zato niste bili upravičeni, da ga samovoljno uporabite za popravilo bližnje občinske ceste. Upravičeni ste bili sicer, da zapreko odstranite, toda ne tako, da soseda s tem na njegovi imovini oškodujete.

V bodoče pa se v takih primerih obrnite na pristojno občino, da prost promet na občinski cesti zavaruje, in če ne bi hotela ugoditi, na sresko načelstvo.

**Damske in moške
plašče, klobuke,
perilo itd.**

nudi ugodno

**JAKOB LAH
MARIBOR
Glavni trg šte. 2**

Kotiček sodružic

Stroški za gospodinjstvo.

Vsaka gospodinja ve iz lastne izkušnje, da so stroški za preskrbo posamezne osebe tem manjši, čim večje je gospodinjstvo. Tam kjer kuhajo za šest oseb, se prirastek sedme osebe ne pozna mnogo in so stroški za to sedmo osebo neprimerno manjši, kakor če bi vodila gospodinjstvo sama zase. Če si vodi gospodinjstvo ena sama oseba in če rabi za to plačano delovno moč, se namreč izkaže, da stojijo stroški za delo na prvem mestu, da presegajo celo izdatke za živila. Še pri dveh osebah so izdatki za plačano služkinjo navadno večji kakor za živila in šele pri treh osebah se stvar uravnovesi tako, da so v proračunu sedaj že stroški za hrano na prvem mestu. Če primerjamo gospodinjstvo ene osebe z gospodinjstvom petih oseb, vidimo, da niso stroški za živila petkrat, ampak so samo trikrat večji. Kuriva pa se v gospodinjstvu petih oseb porabi samo ena in pol do dvakrat več kakor v gospodinjstvu ene osebe.

Čim večje je gospodinjstvo, tem večji je prihranek pri oskrbi posamezne osebe. Ta račun pa drži seveda samo, če vodi gospodinjstvo plačana delovna moč, oziroma če računamo neplačano delo gospodinjke po njegovi polni vrednosti. To je tudi edino pravilno, kajti vsako delo ima svojo ceno, pri vsakem porabimo čas, telesne in duševne sile. Lestvica za prehrano je približno ta-le: Če znašajo stroški za hrano za eno osebo 100 din, znašajo za dve osebi 134 din, za tri osebe 169 din, za štiri osebe 214 din, za pet oseb 241 din. Ako stane posamezni obrok jedi za eno osebo 100 par, stane pri dveh osebah za osebo samo 67 par, pri treh osebah na osebo samo 56 par, pri štirih osebah 53 par, pri petih osebah pa celo samo 48 par, torej že za polovico manj.

Iz tega sledi, da bi morali rodbinski člani svoja gospodinjstva čim bolj strniti, da ceneje izhajajo. Žal je pa toliko gospodinjstev prav po nepotrebnem razdrobljenih, ker se pač posamezniki ne razumejo. Kolikokrat vidimo, da imata oče in mati svoje lastno gospodinjstvo, prav tako pa gospodinjita v istem kraju posebej poročeni sin z ženo, dočim ima drugi sin spet kje drugje sobo in hrano. Le malo potrpljenja, obzirnosti in spoštovanja bi morali imeti vsi ti ljudje drug do drugega, pa bi bili lahko vsi skupaj in bi bilo za vse boljše.

Če so pa razmere take, da mora imeti ena oseba svoje gospodinjstvo, si ga je pač treba čim bolj praktično in pametno urediti. Če ne pride v takem slučaju prehrana eni osebi v lastnem gospodinjstvu nič ceneje kakor v gostilni, kljub temu, da doloži še mnogo dela in truda, pa odtehtajo to nevšečnost obilne prednosti lastnega gospodinjstva. Neodvinost od drugih ljudi, lasten red v stanovanju, hrana po lastnem okusu, telesno delo v gospodinjstvu, vse to privlači marsikatero poklicno ženo, ki ji gospodinjstvo lepše krajša čas kakor vsaka druga zabava.

Sede ali stoje?

Nemalo gospodinj ima že nekako nenapisano postavo, da je treba vsako gospodinjstvo delo opraviti stoje. Najdejo se celo gospodinjke, ki ne privoščijo služkinji, da bi sede lupila krompir ali snajžila zelenjavo, pri katerih mora biti služkinja ves dan na nogah in potem zvečer od samo utrujenosti še zaspati ne more. Pri vsakem delu moramo paziti na to, da čim več naredimo, pri tem pa porabimo čim manj sil in da sil ne trošimo po nepotrebnem. Kdor pravilno menjava telesno delo z duševnim, ne rabi veliko počitka, saj mu ena vrsta dela dopolnjuje drugo. Gospodinj-

stvo je poklic, ki itak zahteva izredno mnogo stanja in hoje, pa je zato prav, da privoščimo nogam počitka pri vseh opravilih, kjer je le mogoče. Tako priporočajo, da bi naj gospodinjke sede likale in tudi sede posodo pomivale. Dobe se celo posebni stolčki, katerim lahko sedež poljubno zvišamo ali znižamo in se na njem obračamo tako, da sede dosežemo vse predmete, ki jih rabimo.

Razne juhe.

Juha iz smetane: V 1 l vode vmešaj tri žlice moke, nekaj soli in kumine ter pusti zavreti. Ko si odstavila in ne vre več, nareži vanjo snažno opran zelen peteršilj ali pa drobnjak (šnitloh), če ga imaš. Nato dodaj še četrt litra smetane, dobro premešaj, ne da bi pustila znova zavreti in daj na mizo. K tej juhi najboljše sodi opečen kruh ali žemlje.

Zelenjavna juha: Nareži prav na tanko razno snažno oprano zelenjavo, ki jo imaš pri roki, na primer korenček, peteržilj, zeleno, špinačo, solato, zelje, paradižnik, drobnjak, grah, gobe itd., pa tudi nekaj čebule in strok česna. Vse to daj v vročo cast in duši kratko časa, nato potresi z moko in zalij z vodo, dodaj nekaj na kocke narezanega krompirja in pusti vreti. Dodaj sol in poper in po okusu še kakšno dišavo (n. pr. majoran). Lahko tudi kisaš. Če vkuhaš v to juho riž, ješprenček ali makarone, je še bolj tečna.

Ruska juha — šči.

To rusko narodno jed delajo različno, kakor so pač premoženjske razmere. Pričujoče navodilo je precej drago, a kroznik take juhe ti pa tudi zaleže kar za celo naše kosilo: V dva litra goveje juhe vkuhaš veliko zeljnato ali ohrovtovo glavo, ki si jo prej razrezala na tanke rezance. Dodaš še 1—1½ kg za kocke ali rezine narezanega krompirja in soliš. Ko je vse mehko, odstaviš, primešaš kozarec smetane, sesekljano kuhano pogedino, kuhano prekajeno svinjetino in olupljene klobase, dodaš poper in papirko in postaviš na mizo, ne da bi pustila še enkrat prevreti.

Kontrola na morju bo poostrena

Po poročilu angleškega ministra za vojno gospodarstvo bo angleška in francoska mornarica počenši z 20. t. m. pričela s poostreno kontrolo nad tihotapstvom blaga na morju. V Nemčiji menijo, da je ta ukrep nov dokaz brutalne kršitve pravic nevtralnih držav, zlasti ker so Angleži obljubili, da bodo olajšali nevtralnim državam kontrolo na morju.

Književnost

Nov roman Karla Novega. V založbi Melantrich v Prazi je izšla nova povest češkega pisatelja Karla Novega »Klic domačije«, balada. Literarna priloga dnevnika »Lidove Noviny« je objavila prav obširno in simpatično oceno knjige. Kakor znano, se je mudil pisatelj Karel Novy lansko leto v mesecu januarju pri nas v Ljubljani in Mariboru na literarnih večerih s pesnikom Josipom Horom ter smo dobili med tem že prevod njegovega romana o brezposelnih in založba »Modra ptica« napoveduje še prevod njegovega romana »Na Křešince«.

Damske plašče

v lino, ročna dela, perilo, obleke, klobuke itd. nudi ugodno nova modna trgovina.

Lama

Maribor, Jurčičeva 4

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala takom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišah in doti.

Zavaruje za pogrebne stroške osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za leto mladoletna od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovošenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru

reg zadruga z omejeno zavezo

Frankopanova ul. 37 (v lastni hiši) - Telef. 26-35

Račun pri Poštni hranilnici št. 131.43

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4% odn. 5% proti odpovedi. Daje posojila po ugodnih pogojih na menico in vknjižbo. Zadržni delež znaša Din 200.—

Uradne ure vsaki dan od 17. do 19. ure